Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזע בלאטט ערשיינט
דריימאל יאבענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעריג 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר דיא איסלאנד
גאנציעריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעריג 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אייך דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען טאג
פ ר ע נ נ מ ע ר י ר ן
אונד דער פרינטפיראנאנס-פירמען
בעזיגנען מיט דעם קאסטענ דעם
עדסטן בלאטטעס.

דיא יעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיטענער בולעוואר נומ. 29,
וואהן מאן אונד דיא אדמינסטראציאנס-
בעזאנדערליך צו ווענדען בעלאנגענדע.

Nr. 127, איילפטער יאהרגאנג פעסט, מיטטוואך יט חשון ה.ת.ר"ם. Pest, den 5. November 1879.

ענגלאנד אונד דיא טירקייא!

ווי האבען צום שלוס אנזערעם פאריגען בלאטטע, איינ בעזאנדערס ווכטיגע דעפעשע מיטגעטהיילט. ווי קאנען עטצט אין דער פאלגע דאס זאנדערבארע שפיעל ערלעבען, דאס נאך ענגלאנד איינען קריעג, געגען דיא טירקייא פירהען ווערדע. דאסזעלבע ענגלאנד, ווערלכעם זיך איינער דריי-הונדערט יאהרען דער גראססט פייער אונד ערהאלטער דער טירקייא וואר, מיט זיין עטצט געגען דען סולטאן פינדרלך אייפערטיג — אונד דאסזעלבע רוסלאנד, ווערלכעם זיך זיינעם בעשטאנדע נאך דעם פערשווינדען דער טירקייא טראכטעט, ווידר עטצט פאם סולטאן פיר דען בעסטען פייער אונד אינסטרעמענט געהאלטען! — איזט דאס נוכט דיא פערלערענע ווערלט?

דיא ווי שאן בעריכטעטען, האט עטצט דער סולטאן אין טירקישעם מיניסטעריאם ערנאנט. ווערלכעם ווערד רוסיע-פרייהערר איזט. דיעזעם גיינ טירקישע מיניסטעריאם ווילל פאן דייזען פערדעם-סערגנען אין דער טירקישען פערייאנטונג הארען אונד פערלאסט זיך איזט רוסלאנד. דער רוסישע גזאנדטע אין קאנסטאנטינאפעל, נאמענס לאבאנאף, העטצט אם שטללען דיא טירקען געגען דיא ענגלענדער, זאגט איזטגען. דאס דיא ענגלענדער אין דער טירקייא דיא אבער-דערשיאפט האבען מאכען, אונד דאס עטצט נוך רוסלאנד דער אלדער-טייעסטע אונד בעסטע פייער דער טירקייא דיא.

דער ענגלישע גזאנדטע אין קאנסטאנטינאפעל, נאמענס לאיארד (געלעגען ווידר דיעזע נאמען: „לערדד"), פערלאנגטע פאם סולטאן, אז ער זאלל אין דיא פערשפאבונגען פערבעסערונגען אין דער טירקייא איינגיהען; אבער דער רוסישע גזאנדטע, ווערלכער עבען דען עערפאלל דער טירקייא ווייסט, זאגטע אם נעדיגסטען דער טירקישען רעגיערונג, דאס זיא איזט דאס ווארט דעם ענגלישען גזאנדטען נוכטס צו געבען האבע אונד דיא פערבעסערונגען נוכט פאם פארצעגען מען בריעפע. — דער סולטאן ענטגעגנעטע זיך גיין: איז בריעפ נוכט בעסער צו זיין, אלס מיין בעפיעלע. דער רוסישע גאבאר, איז ער פירדם ווייל פערבעסערונגען אין זיין ווייל איין, ער ווילל לאיארד האבען, דאס איז אך בים אלטען בריעפע, אונד איך ווילל מיך גיין איזט פערלאססען!

דער ענגלישע גזאנדטע אבער לאסט זיך נוכט ערגיג בייא דער גאנזע ווערשפרעכען, ענגלאנד לאסט איבערהאופט נוכט מיט זיך שפאסען. אונד לאיארד פערלאנגטע פאם סולטאן אין אינדיענ, אם מיט אים אין דיעזער זאכע אין ערנסטעם ווארט צו ווערען אונד אונס ווארע צו לאסען. דא אבער לאיארד אם אינע אייענען בים סולטאן אנגעסס, האבען דיעזע אומעער אינע אינדיענ, דאס ער לאנגה דיא אינדיען דיא בעזיגנען צייטען ענגלאנד אונד דער טירקייא ווערד געשפאנגען. דא דאס מאן ווידער אינען בלוט אינען ווערד ערגעסען צייטען ענגלאנדס אין דער טירקייא געפאסט איזט.

דער ענגלישע גזאנדטע פערלאנגטע אנפאנגס דיעזעם מאנאטס אבערמאלס דיא פערבעסערונגען אין דער פערבעסערונגען אין דער טירקייא, אונד דא הערשיט דער סולטאן נוכט אנטווארטעטע, וויסטעטע דער ענגלישע אינטערעסיע מיניסטער אין דען סולטאן דאס „לעטעטע ווארט" (אלטימאטום), ווערלכעם דאהין לוטעט, דאס „ענען דער סולטאן דען ענגלישען פאדערונגען נוכט ערפאלגען, דא

ווירד ער אבזעטצטע. אנשטאטט דיעזער ווירד דאנן זיין בריעף צום נאכפאלגער ערנאנגט אונד אינטער דיא פאריגישאפט אונד אבערגלייבונג פראנקרייכס, ענגלאנדס אונד עסטערייך-אונגארנס גע-שטעללט ווערדען. דיעזע דריא מעכטע מיינען עס מיט דער טירקייא גוט. דא אבער דער עטצטע סול-טאן דיא טירקייא אן רוסלאנד פערקייפען אונד צו גרונדע ריכטען ווילל, זא מוס ער אלס אינפערער דערווישער דורך דיעזע דריא מעכטע אבגעזעטצט ווערדען.

אלס דער סולטאן דיעזעם ענגלישע „לעטעטע ווארט" בעקאמען, דיעך ער גלייך דען רוסישען גזאנדטען צו זיך, מיט דיעזעם הייעלט ער איינע ווי-שטערונג בעראטהונג, אונד דער רוסישע גזאנדטע פערשפראך, דאס רוסלאנד דיא טירקייא גגען דיעזע ענגלישע צוזאמענגעריכטע אנטערשטעצונ ווערדע. — דער רוסישע גזאנדטע, פירסט לאבא-נאף, איזט אייך זאפארט נאך דער אידרעסע בים סולטאן נאך לייאדא צום רוסישען מאיזר געפאהרען, אם זיך מיט אים ווייטער דיעזע ווכטיגע אנגעלעגענהייט צו בעשפרעכען.

אינזווישען האט אבער דער סולטאן פאר ענגלאנד אנגעסט בעקאמען אונד ווערעטע זיך אן דען גיין עסטערייך-אונגארישען אינטערעסען מיטגעטהיילט מיט דער פערזיכערונג, דאס דער סולטאן מיט עסטערייך-אונגארן אין פרייהשאפט-ליבעטע בעציעהונג שטעהען וואלל. באיאן מאיערלע אנטווארטעטע בעריכט, דאס אזוי דיעזע טירקישען פרייהשאפט-פערזיכערונגען ווערד פייע-ען. דאס אבער איזט ער דען ענגלישען פאדערונ-גען ווייטער אינגעגאנגען. דער בעסטע סולטאן דיא טירקייא בייא דער אינגלישען אנגעלעגענהייט נוכט נאכגעגעבען. איינע אבזאגע אונד אינגעגאנגען נוכט אבגעלעגט מאלטיך בעפאלען.

איינ ווייטער דעפעשע מעלדעט נון, דאס ענגלאנד דיא דרייבונד-שפיעל אפאר סולטאנטינאפעל ווערדען ווערדע. ווי דער סולטאן דען ענגלישען אפדערונגען נוכט נאכגעבען. איינע אבשטיילונג דער ענגלישען דרייבונד-שפיעל בעדייטט אם מעערע ווידער דער טירקייא.

דער בעדייטונגע פערזיכערונ איזט אלזא נוכט אם שטאנדע, דיא טירקייא צו ערהאלטען, דא דיא טירקייא זיך ווערלבסט נוכט ערהאלטען וויל. דער עטצטע סולטאן טייכט נאך איינע אינ-טרשאפט, ער פערפערעט זיך מיט דיינען פרייה-דען אונד לאסט זיך פאן דיינען פירדען מיט פרייה-שאפט-פערזיכערונגען אינטערלטען. — אין דיינער ערגע פאם ווי-טען אלטבער ווארט עס שאן דער ענגלישע אינטערעסיע מיטגעטע: „עס איזט צו בעפיעלען, דאס דיא טירקייא פאן זיך ווערלבסט ערהאלטען ווייל, ווייל איזט ווערלבסט אידרע אונד נוכט פערבעסערן ווייל. (ווערדע נוט!) (120)

בון עטצטע פפפרעגע גערארדלר רוסלאנד גע-גען דיא טירקייא דריעע צו פירדען, אונד ענגלאנד פפרעגע דער טירקייא צו העלפען; עטצטע ווייל דען ענגלאנד צום אינגעגען אהלע אונד צור ערהאל-טונ דער טירקייא גגען דען שלעכטען טירקישע ריעע פירדען. — אונד רוסלאנד וואלל דעם סולטאן גגען ענגלאנד העלפען. — דיעזע אינ אין זאנדערבארע אינטשאנד, אונד ווייל דאנגען אדער דיעם גרייבען, דאס רוסלאנד גגען ענגלאנד, „עלבעם אם אינפערגרעטען פראנקרייכס אונד עסטערייך-אונגארנס גגען דען דאטגעגען

סולטאן פאדגעדט. קרעגעריש אייפערעטען ווי-דע. — רוסלאנד ווייס נא, דאס עס אים פאללע אי-נעם קריעגעם אייך דיישלאנד גגען דיך האבען. ווייל דייטשלאנד עטצט מיט עסטערייך-אונגארן אין פרייהשאפטליכסטעם בונדע שטעהט!

דיא הייטיגען דעפעשען בריגגען פאלגענדע מעלדונג: ענגלאנדס „איגענען אונד דראגגען גגען דיא טירקייא „ווענען דער נוכט-ווידערפרייהונ דער פערשפראכענען פערבעסערונגען זיך דעם-מאל אלס ווידר ערנסט צו בעטראכטען. — דיא אייפערגגע אים פאלאסט דעם סולטאנס גגען שטרגגען „אלטעם דער ענגלישען אינטערעסע אויזט איינ בעריכטענדע. — דער סולטאן פירכטעט דיא אנרגאפט דער ענגלישען פלאטע אן דאס מאנסטאנטאפעל אונד דאס בעריכט דיא אדמיראל אין דער טירקישען דרעדגע, אונד אין דאס נוכט דיא פערלערענע ווערלד, אם אים דעם בעגאבארטען אדמיראל אין דער טירקישען דרעדגע, אם אים דעם פיסטען לאבאנאף ווידר פרייטאג אדער זאמסטאג ערפאל-גען. מאן איזט גון דאריבער גגעשפאנגט, אם פיר אנטווארט דער רוסישע גזאנדטע פאם רוסישען לייאדע בריגגען ווייל. — אפעל איזט שאן אבער דייטע גגיסס, דאס אייך ווייטער רוסלאנד אונד ענגלאנד איינע בערייטגדע שפאנגנג אינגעגע-גען איזט, אונדעם דער רוסישע גזאנדטע אין לאנ-דאן אבגעריפען ווידר, פאן ווייטע שטעללע אבבערפען ווידרע.

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (נ א ר א י נ מ א ל א ב ע ר ד י א מ י ל י ט ע ר י-ט א ר מ ס ע) דער גגעטצע-ענגטאריש אבער דיא מיליטער-טארסע, דען ווי בעריכטט דיזען מיטגעטהיילט, אידרע ווישענס דעם פינאנג-מיניסטערס אין דער ווטענג. פאם ו-טען דיעזעם דעם ווייסטאנע אינטערבייטעט, ווייל דיעזעם גע-זעטצ-ענטווארפענם זיך צוי גגטרוכטענ אייגע 12 ערפיגען מיליטער-טארסע פערפפפלכטעט: 1) עגגע, דיא בייא דער אפפענטרעג עגם מיליטער-דיענסטע פ ו ר א נ מ ע ר אינטערלך בעפפנ-דען ווערדען אונד דעפפאלב אייך אים דעם פער-ציגגסטע דער מיליטער-פפלכטגגען גגגגלך גגע-שטרגגען זיך; — 2) עגגע, דיא „ערדענד דעם דיענסטעם עגגע אינגגער אינגגע פערלערם, דען דיא אבער נוכט אין פאללע דעם דיענסטעם ווי-דערלעגגען אים דעם מיליטער גגטפאסגען אייגדען, דאנגען דיא מיליטער-טארסע פיר דיא אידרע צו צאהלען, דיא דיא נאך דעטטעם דיענגגן מיטגגען; — 3) אייגגגגגע, ווילכע אייגע דער דעטטעם אייגע נאך אים פפרגגגגגע אלטערגגגגגע-פלאסטע שטעהען אייגע נאך אים פרגגגגגע אים דיע-דער אלטערם-דלאסטע אין דיא שטללונגם-לוסטגגן צייטפפפעטטעם ווידרע; — 4) עגגע, ווילכע פאר אבדיגגגגגע דער 12 ערפיגגגגגע מיליטער-פפלכטגגגגגע-ווגגגגגע אים דער עגגגגג

נעמלך דיזע ליטע, דא גנענער דער הענערס-נאטה צו פעלאסטן אונד אין אמעריקא איינגן פלאטין צור ערנעהרונג אונד ערהאלטונג צו זוכען. אים נאלסעטש, אזאר, קרעפסטור, טערעבעש, שאראש-פאטאק אונד אנדערן געטיידען יענער נאדדלבגן קאמשאטע ציעהען דיזע איס־אנדרעג-דען איזראעלטען נאך קאשי. פאן דא געלאנגען זיא אין פיער טאגען נאך האמבורג, וא זיא זיך נאך אמעריקא איינשיפפען.

* (זוא מאן איינע קאנקור-רענץ צו בעזיעגען זוכט:) איס קאבא (ביהאדער קאמשאט) ווירד בעריכטען: אין דעבריצינער יידישער קיפמאנן קאם פאר קרעצעס היער אן, אים ווייצען אונד קוקוריין איינציקיפען. דיזער ווירד ערשיינט היער צו דיזעם צייטעם צוויעדע שאן זיט איינער רייהע פאן יאהרען. עס איזט נור נא-טורליך, דאס דיא איזראעלטען צו קאבא זיך הייר-ריבער ערגעבען, דא דיזער געפעהרליכע קאנ-קורענט אהנגן דען ווייצען אונד דען קוקורוזן דעם גאנצען ארטעם זאציאנגן „פאן דער נאזע ווייג" צוזאממענגעקיפפט. זיא דאכטען לאנגע נאך, ווא זיא דען קאנקורענטען אים דעם ווייג שלאגען זאל-לען. הייער פאסטען זיא פאלגענדע בעשליסס: 1) אללע אים אטע בעפיגלטען פריבס-מאנאצע צו מיטעטען, דאמיט דער מאן קיינען פלאטין פיגרט, דא ציאממענגעקיפט וואארע איך נור פיר איינגן איינגעבליק אבצולאדען; — 2) מיסטע זיך עדעס איינגעלעג מיטגלידער דער קלייגען אזיראעלטישען געמיינדע צו קאבא פעפעלבען. דעם פרעמדען קיפמאנגע, דער איין שטרעבט אדטראדאכסער ווייג איזט, קיינען בייסטאן דאך-קאסט צו פערלייהען, אים דענוגעלבען דורך הונגער צו נאטהיגען. דען אדט צו פעלאסען. אללין דיא הערדען אין קאבא ריב-טעטען מיט אלל אירדען בעשלייסען נכטס איס. דא נעמלך אללע מאנאצע פאן איהנען דורך מיעטהע אין בעשלאג נענאממען ווירדע, לויט דער פרעמדע ווייג דאס ציאממענגעקיפט געטרייד אנלייד נאך דעבריצען פיהרען. „אס דיא בשיר-לאסט בעטרייפט, זא מיסטע ער ווהל איינגע טאגע הינ-דורך מיט בלאסען „איינען" לעבען. אללין איין אדטראדאכסער ווירד מאכט זיך איס איינער זאל-בען לייגעקליט ווענע. דא ער וא איך אין ארטען געשעפטע מאכען מיס נאר לייגע ווייל ווענען אונד זיך טאגע הינדורך מיט „איינען" בעגנגען מיס.

טעלעגראפישע דעפעשע.

לאנדאן 3-טען נאכמיטאג. ענגלאנד איזט גגען דיא טירקייא ווידער געריצט אונד שלל דען פלטאן אבזעטצען. דער פלטאן איזט גאנץ רוסיש געווארדן אונד ווייל ווייג פערשפרעבונגען גע-גען ענגלאנד נכט איינהאלטען. ער זאל אבגע-זעטצט אונד זיין בריידער אנטער פארמונדשאפט ענגלאנדס, פראנקרייך'ס, אונד עסטערייך'ס איינגע-ענגט ווערדען. דער רוסישע גזאנדטע אבער אנ-טערשטעט דען עטציגען פלטאן גגען ענגלאנד:—

נעשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

ווייצען טהייס נייער 200 מעטרצ' 76. קילא 14,25 גולד. 400 מעטרצטר, 76,2קילא 14.25 גולד.— 1500 מעטר-צטר' 76. ק' —14. גולדען. — 1500 מטרצ' 77.קילא 14.55 גולד. 2500 מטרצ' 75,8 ק' 14,35 גול.— 2600 מטרצ' 75,5 ק' 14.40 גול. — 100 מטרצ' 75,5 קילא 14.25 גול. 100 מטצ' 77.2 ק' 14.20 גול. — 100 מטרצ' 75,5 ק' 13.90 גולדען, 200 מטרצ' 76,6 קילא 13.05 גולדען. — (אללעס פער דרייא מאנאטע.)

קארן 4000 מטרצ' 9,75—10,25 גולד.

גערסטע פיינטער 7,25—7,75 גול. — מאלצ-וואארע 8,75—9 גולד.

קוקורוזין 7.30 גולד.

האפער 6,50—6,70 גולד.

רעפס 11,25—11,50 גולדען.

מעהל-פרייז (פער 100 קילאגראמס אאמטט זאק, פייא אב פעסטם:) נו' 0 : 25 גולד. — ק'. נומ' 1 : 24 גול. 20 ק', נו' 2 : 23 גול. 40 ק', נו' 3 : 22 גול.80 ק'. נו' 4 : 22 גול. 40 ק', נו' 5 : 21 גול. 80 ק', נו' 6 : 20 גול. 80 ק', נו' 7 : 19 גולד. 80 ק', נו' 8 : 18 גול. 80 ק', נו' 8½ 16 גולד. 40 ק', פייג קלייע 4 גול. 80 ק', נאבע קלייע 3 גולד. 60 ק'.

הילזענפרוכט: עכסען אונגארישע 14—14½, לינען 13—14 גול. ראהע הויזיג 7,25—7,50 גול. הויזיג בייס 12½—12¼ גול. נאקע ווייסע באנגען 10—10,50 גול. צוויגעגעל.—12.—12,50 גול. לייגאמען 13¼—14, האנזאמען 9¼—9¾ גול. מאהאן 7,25 גולד. — קומעמעל 34 גול ווייקען 7 גול. מאהן גייזער 28 גול. בלאער 34 גול. (אללעס פער 100 קילא).

שפייזיטום נייע מעטאדע אים קלייגען 35—35½ גולד. אלטע-מעטאדע 37 גולד. פער 10000 לוטער פרייצעגס. —

עדד-עפעל פריזמא פער 100 מילאגראמס 3.80—4 גולדען.

אונשלעט (חלב) 47—48 גולד.

צוועטשקען, באסנישע 39,25 גולד. — פער-בייש 34—34½ גולד.

עזועטשקענמוס (לעקוואר) 26—27 גול.

האניג: געלייטשעטער, געלבער 33½ — 34 גולד. וואכסאגס 30 גולד.

ווייטשטיין נטע וואארע 60 גולד. גערי-נגער 52—55 גולד.

קנאפפערן אונגארישע פריזמא 19.50 גול. —

ריבאל דאפפעלט-דאפפטרעטעס 33½ גולד. פער 100 קילאגראמס.

רעפס-קוכען 5.40 גולד.

נוסס 17 גולד.

פעטראלעאום 17.50 17½ גולד.

הייטע, ווייכע נאטיר: פער 100 ק' אונגארישע קוה-הייטע 108 — 112 גולד. אכסענהייטע מאקענע 115 — 118 גולד. ראההייטע 13—15 גולד. פער מאנ.—

לעדער, פאסטר-הייטע 24—26-קילא 176 — 178 גולד. איינמאל פערזיעצטע טערצען פאן 12—15 קילא 172—174 גולד. צווייטמאל פערזיעצטע טערצען 17—18 קילא, 170—172 גולד. דרייטמאל פערזיעצטע טערצען 19—21 קילא 174—176 גולד.

קאלבלעדער, נעצאגענע 8—14-קילא 280—310 גולדען. בריינע 9—11-קילא 450—465 גולדען פער 100 קילא.

שאפפלעל אין פאריגע וואכע וואורדען 20000 ששיק פערשיעדענע נאמשוגגען פערקויפט, אונד צוואר: דייטשוואללינע 2,20—2,60 גולד. פער פאאר. פערבישע120—126 גולד. באנאטער אונד וכבענבירגער 130—140 גולד. טירקישע אונד מאצעדאנישע 70 — 85 גולד. (אללעס פער 100 ששיק.)

לאמפפעלל פערבישע אונד טירקישע 85—95 גולד. באנאטער אונד זיכבענבירגער 65—78 גולדען. דייטשוואללינע צו 50—60 גולד. (אללעס פער 102 ששיק.)

שאפפוואלל. אין דער פארגער וואכע וואר דאס געשעפט בעסער. — פערקויפט וואורדען: 80 מטרצ' פיינע טוכוואלל 135—140 גולד. 220 מטרצ' מיטעלפיינע טוכ-וואללען 103—110 גולד. 240 מטרצ' בעסערע מיטעלע אינשוירען 82 — 90 גולד. — 500 מטרצ' בעסערע קאמע-וואללע 83—86 גולד. 200 מטרצ' נאדי-קאראל' אינשוירען 75—78 גול. 200 מטרצ' סאמאריר אינשוירען 72—74גולד. 180 מטרצ' גערינגערע אינשוירען 62—63 גולד. 300 מטרצ' פערלערהאפפע באטשקער אינשוירען 55—56 גולד. 600 מטרצ' יאד-אינשוירען 48—51 גולד. 300 מטרצ' גערינגע-ווינטער- אונד זאמטע-וואללען 83—86 גולד. 100 מטרצ' לאמפוואללע 67—68 גולד. (אללעס פער 56 קילא.)

ווייגער פריזע.

שפיריטום 36½ — 36¼ גול. צו 10000לוטער פרייצעגס. —

ריבאל 32¼—32½ גולד. פער 100 קילא.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 15000 מעטער-צטר', פייטע: טהייס-ווייצען 79—80-קילא 13.90—15.15 גול. פער מעטרצטר. —

קארן, אונגארישע 69—72-קילאגראמס 10.40 — 11.65 גולד' פער מעטר-צטר.

האפער אונגארישער 7.15 — 7.25 גולדען פער מעטר-צנטנער.

גערסטע פלאוואקישע 63—64½-קילא 10.30—11.40 גולדען.

רעפס באנאטער —12.—12.75 גולד. קאדל 12.50—13.50 גולדען.

קארן-מעהל, נו' 1 : 18.50—19.50 גולד., נו' 2 : 16.50—17.50 גולדען פער מעטר-צטר.

ווייצען-מעהל נו' 0 : 25.70—26.70 גולד., נו' 1 : 23.—24.20 גולד., נו' 2 : 22.— 23. נו' 3 : 19.70—21.70 גולדען.

לאמפפא-צייטונג פאם 31-טען אקטאבער 1879.

אפען							
לינען	74	65	29	78	30		
טריעסט	21	87	31	49	41		

פערגאנטווארטלעכער רעדאקטאר: מאר בר"ל ווייס.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריבטע.		פער הונדערט קילאגראמס	פריבטע.		פער הונדערט קילאגראמס
ווייצען נייע באנאטער	—	—	קארן	72	10.20—10.—
" " "	75	13.70—13.55	גערסטע פלאטע	62	10.50—8.50
" " "	76	13.90—13.80	גערסטע פיינטער	62	7.40—7.—
" " "	77	14.10—14.—	האפער	41	6.80—6.60
" " "	78	14.25—14.15	קוקורוז באנאטער	—	7.30—7.25
" " "	79	—.—.—	אנדערע	73	7.25—7.20
" " "	80	—.—.—	הייזיג	—	7.10—6.90
" " "	74	—.—.—	ווייצען פער אקטאבער		—.
" " "	75	—.—.—	" "		— —
" " "	76	13.90—13.80	" פרוהיאר		15.55
" " "	77	14.15—14.05	קוקורוז		8.85
" " "	78	14.35—14.25	גערסטע		—.—
" " "	79	14.50—14.40	האפער		7.70
" " "	80	14.60—14.55	"		—.—
" " "	74	—.—.—	רעפס		—.—
" פעסטער נאדען	75	—.—.—	באללען-מעהל נו'		קו' אל
" " "	76	13.75—13.65	נומער 0		25 —
" " "	77	13.90—13.80	" 1		24 20
" " "	78	14.15—14.05	" 2		23 40
" " "	79	14.25—14.20	" 3		22 80
" " "	80	14.45—14.35	" 4		22 40
" ווייסענבורגער	74	—.—.—	" 5		21 80
" " "	75	—.—.—	" 6		20 80
" " "	76	13.90—13.80	" 7		19 80
" " "	77	14.15—14.05	" 8		18 90
" " "	78	14.35—14.25	" 8½		16 40
" " "	79	14.50—14.40			

	דער באללען 100 צו קילאגראמס סיט זאק	
שפיריטום: אלטע פעדערא פרעמדע		37 50
" נייע " הארטפאפל		35 —

קורז-טאבעללע פאם 1 נאוועמבער.

געלד-קורז	קו'	אל	לאזע.	קו'	אל	לאזע.	קו'	אל
וולגער-אסיג	100					באנאטער לאזע צו 20 גולדען	25	25
דוקאטען	5	56				פרעמדע לאזע " 100 "	119	—
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען נאדע-						רוסישע " 50 "	61	—
שטיק (20 פראנקס)	9	29				ווערטהיים-לאזע " 20 "	39	50
נאפאלעאנס'ד'אר	9	29				ווינדישגרעצער " 20 "	37	—
דייטשע רייכסבאנקנאטען	57	55				אונגארישע פרעמדע-לאזע צו 100 גולד.	104	25
20 מארקשטיק	11	52				רוסישע צו 50 גולדען	104	—
פאפיער-ווערטל	1	24				ווינער לאזע	113	40
						ווערטהפאפערע		
			1854-ער 4 פרעצענטיגע שטאאטס-לאזע	120	50	אונגארישע נאדע-לאזע	94	85
			1860-ער " נאטיג	127	25	אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	85	—
			רוסישע " פרעמדע	133	—	מטשעטער-באנאטער	84	50
			1864-ער לאזע צו 100 גולדען	158	50	דיענבערגישע	81	50
			רוסישע " 50 "	158	—	באלאטינער	94	25
			טאגע דיענבערגער	27	—	בוכאריאנער	91	50
			טיזלער-לאזע	19	—	אונגארישע אינגנאטז-אולגען	113	30
			דונקלער-לאזע	168	50	ווינדישגרעצ-אולגען-אולגען	85	50
			לאלאי-לאזע צו 40 גולדען	37	50	פאלאטינער דער אונגארישען פאלגע-		
			לאלאי-אסטערגאזי-פאלגע-לאזע	103	50	דערונגען צו 5 אונגארישע פרעצענט	100	50
			אקסבריגער לאזע	24	75	דער אונגארישען דיאפאטעקען-פאלגע צו		
			דעלבלטשער לאזע צו 10 גולדען	18	50	5 פרעצענט	90	—
			ראאבער-לאזע " 20 "	19	25	דער אונגארישען אולגענגען פאלגע-		
			אפנער-לאזע " 40 "	39	—	דערונגען-אנטהעילען צו 5 אונגארישע		
			פארגאטי-לאזע " 40 "	36	50	פרעצענט	90	—
			ראאבאלי-לאזע " 10 "	17	—	רומעלע צו 6 פרעצענט	—	—
			מאלם-לאזע " 40 "	48	—	דער סטעטער דאנאוגראל-פאלגע	101	25
			ולאלענזער-לאזע " 20 "	21	75	דער פאשאפאלן	73	—
			סט.-גענאלס-לאזע " 40 "	41	—	דער נאר-פאשאפאלן	129	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. Rátis.

Budapest, 1879. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

דען גאלגען פֿאַראַרטהיילט. — אַלליין דער פֿאַר־בריעבער, אַבגלייך ער זייגט טראָט אַיינגעשטאַנד, אַפּעלירט געגען דיעזעס טאַרעס־אַרטהיל. דאס אַרטהייל דעם אַבערסטען גערכטס־האָפֿעס בעשטעטיגט עדאָך דאס אַרטהייל דער ערסטען אינשטאַנץ. דאס אַרטהייל דעם אַבערסטען גערכטס־ליכען גערכטס־האָפֿעס וואַרדט אַם [22]טען סעפּטעמ־בער דיעזעס יאָהרעס געפֿאַללט. נון וואַרדט דאס אַרטהייל זייער מאַיעסטעט צור בעשטעטיגונג אינ־טערבּרעטעט. אָבער דיא אַרט אונד אַייזע דיעזער אינטערבּרעטיגונג וואַרען אין דער דיפּטשטאַדט דיא פֿערשיעדענסטען גאַרבּרעטער בעשטעגען. אייניג מיינטען, דער אַבערסטע גערכטס־האָף האבע דאס טאַרעס־אַרטהייל אינגאַנץ צו אַלדער־האבסטען בעשטעטיגונג אינטערבּרעטיגט. דאַמיט עס פֿערשידענע פֿאַללגאַנגען ווערדען גאַנגען, אַנדערע בעהאַפּטען עדאָך, דער אַבערסטע גערכטס־האָף האבע דאס טאַרעס־אַרטהייל זייער מאַיעסטעט אינטערבּרעטי־טעט מיט דער בעטעט אַם דיא אַלדער־האבסטע בעגנאַדיגונג. דיא דער פֿערבּרעכער ערסט [23] וואַרדט אַלט אין. אין דיעזעס פֿאַללע דעטעט דער פֿער־בריעבער דאבסטעמס [15] אַדער [20] וואַרדט דערדער־שטראָפֿע ערהאַלטען. עס איזט זעלבסטפֿערשטענד־ליך, דאס דעטעדיגע נאַבריכטס ביא דען פֿערען דערשען אַינטען דעם ערמאָרדעטען דר־מאַטאַנאַלי אין דער דיפּטשטאַדט אונד אין דער פֿאַיזין ווערד אינגאַנגענעם בעזאָרגטען, עגדלעך לאַנגעט דיא אַלדער־האבסטע עגטשייידונג שאַן פֿאַר אייניגען טאַגען דערדאַס. דיא ערדאַ דיא דאַטאַרישען פֿערטאַגע בעגאַנגען, זיא וואַרדט דיא אַלדער־האבסטע עגטשייידונג ניכט פֿערבּעפֿעלגט. אַם דיעזעס אינטשטאַנד גון לאַנגעט שאַן ווערד ליכט פֿערטשטיגן. דאס זייגט מאַיעסטעט דער דיב־מאָר־דער נכט בעגאַנדיגט. זאַגטען דאס טאַרעס־אַר־טהייל אינגען מאַדראַס בעשטעטיגט דאס. עס איזט נעמליך ליכט נעזעטען פֿעסטעשטעלט. דאס ווערעס פֿאַן זייגער מאַיעסטעט בעשטעטיגט טאַ־רעס־אַרטהייל. בעגנען [24] שטיגען נאַך שטאַמט. נעראבסטער פֿערבּעפֿעגטליכונג דער אַלדערהאבסטען עגטשייידונג. פֿאַלל לצאַנען זיין מיט: אייגע אַנדערע בעשטעטיגונגען דער אַלדערהאבסטען עגטשייידונג נכט פֿערבּעפֿעגטליכט וואַרדען. דער דאַטאַרישען פֿערטאַגע דער דיבסטען נכט אַנגענאַמען ווערדען דיפּטע דיא פֿערבּרעכונג דעם פֿטאַרעס־אַרטהייל פֿאַנד דען איך ערסט אַם [3]-טען דיעזעס אַם פֿרטנאַ־נעבּרעכ־

ציט האבען. איך דיעזע צונאַדרען איסצוריכטן: אַלס דער שטאַאַטס־אַנוואַלט צו אַרהם אַינטראַג, שטאַנד מאַראַאַס אויף אינד זאַגטע לייט: „ערגע־בענער דענער, הערר שטאַאַטס־אַנוואַלט!“ איך דיא פֿראַגע דעם שטאַאַטס־אַנוואַלטעס, וויא ער זיך דענן בעפֿינדע: — „ערוידערטע מאַראַאַס: וויא עבען אין פֿערבּרעכער זיך צו בעפֿינדען פֿפֿלעגט. בים יענגעהען דעם שטאַאַטס־אַנוואַלטעס דיעזע אַרהם מאַראַאַס נאָך: „איך קום“ דיא האַנד, „גנע־דיגער הערר!“ אייגער דער בעזוכער וויגשטע אַרהם אייגע גוטע נאַכט. מאַראַאַס ערוידערטע דיא־ייד: „איך ווערדע מאַרגען צייטליך אויפֿשטעהען, דא איך צוזעהען וויל. וויא דיא ליטע מיר דען גאַל־גען ערלבּטען ווערדען!“ ער איסערטע גענען אבענד דען אַינט, זייגע דריא פֿרייגדע אינד זייגע געלעגבּטע נאָך אייגמאַל זעהען צו דירפֿען. צוערסט וואַרדען דיא דריא פֿרייגדע געדיגען, דיא ביא אַרהם אייגע־דיגטע ערד מאַראַאַס טראַסטעטע דיעזעלבען מיט דען וואָרטען: „עס איזט קינדיש, יענען מאַן אבער עטוואַס זייגט, געלבּעס נכט מעהר אבגעגעדעט ווערדען קאַנן!“ בים עדשיגען דער געלעגבּטען זייגטע אויף מאַראַאַס. דאס מערבען אַסערטע וויפֿעגנע, דאס אַרהר נכט אייגמאַל דאס גלייך צו טהייל וואַרדע, מיט אַרהרעס געלעגבּטען אין אייגעס געגאַנגען דאבע צו דענען, אויף דיא אַרהם פֿאַן מאַראַאַס געטראַסטעט. בים אבשיעדע זאַגטע ער דערזעלבען אינטער טהרענען: „דיא זיר בראַ. „אַם מיר בעטרעפֿפֿט, זאַ ווערדע איך געגיס מערר קיין פֿערבּרעכען בעגעהען!“ אינגעזעהען נאַכט. דיא בעזוכער מיסטען זיך אַלדע עגטפֿערנען, דאס טהאַר דעם געפֿענגנעסעס וואַרדע געגאַנגען. בייא מאַראַאַס בליעב דאַס דער גיסטליכע צוריק, דער בייא אַרהם דיא גאַנצע נאַכט דיבבּאַגטע. — אין דער נאַכט פֿאַן מאַנטאַג אויף דיענסטאַג, אַם [10] אַרהר, וואַר מאַראַאַס ווידע אינ־געשלאַפֿען. אַלס דעטעט ער דאס בעסטע גערייס־סען, גענען מיטטעגזאַכט בעגאַנג ער צו שליכעגען אַם טרייטע, מאַן יעגדטע אַרהן אויף אַינד ער זאַגטע: „איך זאַה מיינען פֿאַטער אַם טרייטע.“ וויא ער מיר צוריגעט אינד דאַהער שליכעטע אויך.“ — דיעזע־ייד וואַר מאַראַאַס ווערער אינגעשלאַפֿען. — אַם [5] אַרהר מאַרגענס וואַרדע ער גערעכט. אינד ער פֿראַגטע נאַך דען גיסטליכען, אַב דאס ווערלי־אַרהר אינט. דאס דיא זייגעלע נאַך דעם טאָרע דעם לאַרפֿעס נאַך לעבען. אינד אַלס אַרהם דער גיסט־לאַכע מיט „אַ“ אַנטוואָרטעטע, פֿראַגטע מאַראַאַס: „אַ נאַטט פֿיר דיא פֿעלען זעלען דער פֿערשטאַר־בענען פֿלאַטען דאבע?“ — עס „וואַר אַבערהייפֿט מערלייזדיר, מיט „עלבער דיטע דיעזער יענע דעם טאָרע יענע דעם לאַפֿפֿע נאַך דאַפֿפֿע־דיטשטיקטע נאַך דאַפֿפֿע אין אַלדען שטאַאַטס. יאַהרען אין דער פֿערבּרעכער אַם דעם פֿעסטער קאַמטאַאַס־הייזע אַבערפֿוהרטע, דאַמיט ער דיא פֿעלעזונג זיינעס טאָרעס־אַרטהיילעס אַנהאָרע. דער פֿערבּרעכער ערשטען אין שטרעפֿלינגס־קלידערן, אַבער דיין אינד גלאַטט דאַזירט, אינד ציינטע הערבּאַיס קיינע ערדענונג. דער פֿעזידענט פֿעלעזונג גון דאַס ערסט־ריכטער־ליכע אַרטהייל. „וויא איך דאַס אַרטהייל דעם אַבער־סטען גערכטס־האָפֿעס, וועלכע בידע, וויא שאַן עי־וועהנט, איך דען טאָד דורך דען גאַלגען ליטעטען, אַנטער פֿעלעלטער שטעלע פֿעלאַן גון דער פֿרע־דיגונג דיא אַלדערהאבסטע בעטשטעטיגונג אַם דיא גענען טאַראַאַס פֿאַן צוויא אַרטהיל וואַרדע: „דער פֿעזידענט אַרהרעס אַלדער־גיסטס צו געשטאַטטען גערעכט דאַס גענען אַראַנ־מאַראַאַס, וועלכער יענען דריב־מאָרעס צום טאָרע דורך דען שטראַנג פֿערהאַרטהיילט וואַרדע. דאַס טאַרעס־אַרטהייל אַנגעזיכערט פֿאַללגאַנגען ווער־דען מאַגע.“ דער פֿעזידענט דיטטעטע גון אַן מאַ־דראַאַס דיא פֿראַגע: „האבען דיא דאַס פֿאַרגעלעזע־גע פֿערשטאַנדען? מאַראַאַס ערוידערטע מיט לוי־טער אינד פֿעסטער שטיממע: „אַ“. — „דער פֿרעזי־דענט זאַגטע גון: „דער צוויט־פֿרעגע דער פֿאַלל־שטעלונג דעם אַרטהיילס איזט דענסאַאַ. [1]-טען נאָוועמבער [7] אַדער מאַרגענס.“ — עס פֿערבּרעכער געגענדעס. פֿראַגטע ער גיעדרענס: „האבען דיא מיר פֿערשטאַנדען?“ — מאַראַאַס ערוידערטע אבערמאַלס מיט אינד פֿעסט: „אַ. איך האבע אַל־דעס פֿערשטאַנדען.“ דעגעגס „אַרהר דיא דענגעראַאַסען. מאַראַאַס פֿיהר פֿער „אַגען אַנס געפֿענגנס עיזיר. איך דעס יענע אַנטערהיילט ער זיך מיט דען „עקטען אַבער נאַכען גלייכלעטע דענגע. עדסט אַלס ער דיא שיעלדע דעס געפֿענ־נעסעס „ייעדער בעטראַאַ אַיסערטע ער: „איך וויס נכט פֿערגעס אַם אַיסערטע ער: „איך וויס נכט פֿערגעס עס מיר אַדער פֿעלדע מיר „אַס אַנ־דערעס.“ אַם לייפֿע דעם מאַגעס ערהעלט דער פֿערבּרעכער, דער זיך דעגעס הייטער בעפֿאַנד. צאַהלרייכע בעזוכע, דער גיסטליכע דער אַרהם גע־וואַרט „אַרהר, אַם דען פֿערבּרעכער צום טאָרע אַראַבגעטעטע. עראַגגעט אין דעטעלבען יענען אַנסטעגען שיל ל ר. אַיך מאַראַאַס עראַגגעט זיך דיעזעס יענעס לעדרעס אַיד פֿרייט זיך דאַ־ריבער אַיסגראַדגעטיר. אַיגער פֿערערטע אַרהן אַרהם מעדרעדע גיגאַדרען אַינד אַפֿדרעטע אַרהן אַרהם דאַס שטרבען גיגאַדרען. דאַס ער עבען אַם מיגדע דאַטטע, „יענע־ערפֿען, דאַר מאַראַאַס וואַגטע: „אַרהר דיא גיגאַדרען דאַס אַיגען אַינד אַינד אַ־גיגען: „אַ“ — „אַרהר אַיג

פֿעגטליכע אינטערשטיצונג ערהאַלטן; — 3) יענע, דיא איינגן „לאַנד-שטרים" מיטמאַכען מיסטן, בײַ-כען פֿיר דאס יאָהר, אין יעלכעם זיא אַן איינגע „לאַנד-שטרמע" טהיילנעמען, קיינע מיליטער-מאַקסע צו ענטרכטען. (הערים עריזעדט מאַן, דאס זעלבסט יאָלכע דיא עטיא אַן איממער פֿאַס מיליטער-דינסט בעפֿייט יאָהרען, דער מיליטער-טאַקסע אינטעריעסיאָנירט זיך פֿיר. פֿיר דאַנן אין נעזעטצן ניכט ריכטיגער זיין. דיעס איזט ערדאַך אים פֿאָלגענדען פֿאַללע. איא פֿאַלגט איזט אייפֿגעפֿאַסטען: „ער צים בייספּיעל אַן פֿאַר עטיא [6] יאָהרען בײַ דער אַסעסמענטירונג צום מיליטער-דינסט פֿיר איממער אינטיגלר עקלעריט יאָהרען, בײַיכט יאָהל פֿיר דיא בעריכטס פֿערפֿאַסענען [6] יאָהרע נאַכטרעגלך מעהר קיינע מיליטער-טאַקסע צו צאָהלען. פֿיר דיא ייטערען [6] יאָהרע הינגעגען, דיא ער אים פֿאַללע דער טיגלכייט אין ציטנפֿס נאַך דיענען מיסטע, איזט דערזעלבע צוה ענטרכטונג דער מיליטער-טאַקסע יא פֿערפֿעלטעט. מיט איינעם יאָהטע: אין נעזעטצן איזט ניכט גיכטיגער אונד לאַנד דאַדורך פֿיר דיא פֿערפֿאַנגענהייט קיינע גולט-דראָפֿט האבען. דערפֿאַלט בײַיכט דענן אייך עטאַנד, דער בעריכט פֿאַר [6] יאָהרען פֿאַס מיליטער-דינסטע בעפֿייט יאָהרע פֿיר דיא בעריכטס פֿערפֿאַסענען [6] יאָהרע קיינע מיליטער-טאַקסע צו ענטרכטען. פֿיר דיא [6] יאָהרע עראַך. דיא ער עריסט פֿאַן נין אַב. אַלזאָ אין דער „ציטנפֿס", צו דיענען דעטע איזט דערזעלבע צוה ליסטען דער מיליטער-טאַקסע „אַהל פֿערפֿעלטעט.)

(ע ר - ב ע ר ג ן א ר נ ע ן ע נ ר ע.) אין זיך-אינגאַרן, נאַטענגאַרן אבער אים טאַראַנטאַ-לער קאַמטאַטע, „הלל עס מיט דען עדר-עישיש-טערינגען דיין עדיג נעדמען. נייערדינגס יאָהרע אין דעפֿטיגס עדר-בעגען אין פֿערשיעדענען אָרט-שאַפֿטען דעס עדיעהנטען קאַמטאַטס פֿערשפּיזט. דיא דערזעלבע אינגעלפֿיגען דעפֿעטיגן ליסטען „דיא פֿאַלגט נאַכ [1]-טען נאַטענבערג. דאס עדסטע עדר-בעגען פֿאַנד [8] אחד אבענדס שטאַטט. אים [10] אחד יאָהרע דאַזעלבע מיט נאַך נאַסאַס-דער בראַפֿט עדגיעדט. איגע דאַלבע שטעדע פֿאַר מטטעדנאַכט „ערעדפֿאַלטע זיך דיא עדשטטע-דינג עדס דרישטען מאַלע, מערדערע „דיעדע עדדערטען, דיסטע אינד שפּרינגען, — מאַרדנ [1]-טען נאַטענבערג. אים דאַלב [9] אחד אבענדס דאַרטע מאַן ביא אינס אין דאַנגעראַטינגס אינטעראַר-דיטעס דאַללען, „יעלכעס אין דעפֿטיגס עדר-בעגען פֿאַללטעג. שיעבערע דיטיע זיך ציאַטטעגע-געטטעדטס. אבער אין דעטטער געכטיט געבידע עדלטטען בעדטעדע טאַדען. דיא עדטטעדטע-

עדנג „יעדעדפֿאַלטען זיך אין דעדזעלבען נאַכט נאַך צדטטאַל. אינטער דער בעפֿאַלגדינג הערדטטט אינע נראַסע אינפֿערנגנג. — באַנאַראַט [1]-טען נאַטענבערג. דאס עדד-בעבען יאָר זאַ הדפֿטנ. דאס דער דיא מיעדן דער שטערקסטען דיזזע שטאַרקע שפּרינ-גע אינד דיסטע עדהדלטען. מאַן איזט אללגעמיין אין נראַסער פֿרכט יעגען דער הדפֿגען עדד-עד-שטטעדדגנגן. — פֿעדראַמאַט [1]-טען נאַטענבערג. דאס עדד-בעבען. יעלכעס [8] אחד אבענדס דער פֿערשפּדט יאָהדדע, יאָר מיט עדהר הדפֿטגען שטאַטען פֿערבונדען אינד דדערטע [10] זעקונדען, דאס אדדטטע מאַל יאָר דאס עדד-בעבען ליכטאַר. דאָר דאס דדרטטעמאַל יאָר דאַסזעלבע „דערעדד זעהר הדפֿטנ. דאס עדד-בעבען יאָר „דערעסמאַל מיט אינעם דאַנגעראַדטגען דאַללען פֿערבונדען, דאָר איזט קיין שאַדען נעשעדען.

* (פֿ י ל פֿ א ב ע ס א נ נ ל י ק א ן פֿ א ל נ ע א נ נ ע ס פֿ ע ר ב ר ע ב ע נ ס.) אים צוגד (שטיין) יאָהר איבער פֿאַללנדען טדיי-דינגען פֿאַלד בעריכטעט: דעזעד טאַנג יאָהדדע דיא טדיאַנג אינעם אדצטעס מיט אינעם אינגען מעדכען נעפֿיגדט. דער אדצט דאַטטע עדאַד פֿאַר דינגד דאַכטיס אין טטדפֿפֿלכעס פֿערהדלט-נים מיט אינגד דדעזעגען פֿערהדדאַטעגדן פֿדדאַ. עס מיט אינגד זעלבנפֿפֿעדטטעגדלד דאס דדעזעס עדדע-בדעבעדטיג. דדדס אנטפֿאַללד דאַדכעד יאָר, דאס אדדד לאַנגדדדדגד געלדעבטעד זיך פֿערהדדאַטעגד אינד אין פֿאַללנ דדעסגען דאס בדדדדגד-דדגד פֿערהדלטנים מיט אדדד אבבדעבען מדסטע. אלס נין דדד אדצט דאַטטע דדעגד דדגד פֿדדאַ גלדד נאַך פֿאַללאַנגדגד טדדאַנ אינד אינגד דאַנגנאַנגטע „דאַבגדטטס-פֿערגדנגנס-דדדגד אנטאַט. דא שטיג דער צאַדד דדגס עדדע-בדעבעדטטען דדדגס בדד צד פֿערגדפֿפֿלנג. דדד אדדגבאַדנ-צד דדעטטעד זיך אין בעדדגנג. אין דדגטדלבנ אינגנבדלדג שטדגד-טע זיך אין דדד דדדב אדד דדא טדגגנ. „דלבנס דענן אדד דאַגדדד פֿאַן דען דדדגען דדדגדדדפֿפֿנ אינד נאַדטאַלבנ „דדדדד. דדד אדדגבאַדנ-צד דד